

Landelijke Klachtencommissie onderwijs
(mr. E.N. Brons, drs. M. Polderman, J. Toes)

Uitspraaknr. 07.025-041

Datum:

15 augustus 2007

Pesten via internetforum, cyberpesten, pestprotocol, communicatie, klachtenregeling; klacht gedeeltelijk gegrond; voortgezet onderwijs.

De klacht

Een moeder klaagt erover dat de locatieleiding van de school niet adequaat is opgetreden toen bleek dat enkele leerlingen haar zoon via internet pestten. De school heeft de verantwoordelijkheid voor het optreden tegen dit pesten ontkend en heeft geen maatregelen getroffen tegen de leerlingen. Ook is haar zoon geen begeleiding geboden.

De school heeft niet serieus gereageerd op de door de moeder geschreven brief over dit onderwerp. (LKC 07.025)

De moeder klaagt er tevens over dat het schoolbestuur er niet voor heeft gezorgd dat er een actuele klachtenregeling, een pestprotocol en maatregelen zijn die het mogelijk maken adequaat op te treden tegen cyberpesten. (LKC 07.041)

De visie van partijen

De moeder vertelt dat haar zoon in de tweede klas zit. Het pesten begon al in het eerste jaar, meestal is de aanleiding het feit dat zijn vader van buitenlandse afkomst is.

Na een van de door de moeder beschreven incidenten is de betreffende pester geschorst. De deelschoolleider zou ook met de moeder van deze leerling praten en dit terugkoppelen. Dat laatste is niet gebeurd.

Op een website werden discriminerende en vulgaire opmerkingen gemaakt over de zoon en werd door de ruim 10 leerlingen die bij het pesten betrokken waren aangezet tot uitsluiting van de zoon. Dat gebeurde ook daadwerkelijk. In de klas zat hij vaak alleen en bij gemeenschappelijke opdrachten mocht hij niet meedoen. Het pesten heeft ruim vijf maanden geduurd. De ouders hebben op zeker moment de mentor geïnformeerd waarna deze de klasgenoot die de website beheerde gesommeerd alles wat verwees naar de zoon van de site te halen. Dat is ook gedeeltelijk gebeurd.

De brief die de moeder over het cyberpesten aan de deelschoolleider heeft gestuurd is nooit serieus in behandeling genomen.

Na een ander incident is de mentor thuis langs gekomen en heeft te kennen gegeven dat de school niet verantwoordelijk was voor het cyberpesten omdat het grotendeels buiten de school gebeurde. De moeder vindt wel dat de school een verantwoordelijkheid heeft omdat het leerlingen van de school betreft. De school heeft volgens haar weinig gedaan om het pesten

op te lossen. Er zijn geen leerlingen gestraft, ook de hoofddader niet. Er is klassikaal te weinig stilgestaan bij het pesten. Er was geen lesmateriaal beschikbaar over de gevolgen van cyberpesten, zodat het niet adequaat in de klas kon worden besproken. Er is ook geen ouderavond georganiseerd en er was geen individuele hulp en aandacht voor haar zoon.

De locatieleiding heeft aangegeven welke maatregelen in de loop der tijd zijn getroffen.

In het najaar van 2005 hebben de ouders gemeld dat hun zoon werd gepest en gediscrimineerd. Hoewel niet feitelijk is vastgesteld dat de leerling werd gepest of gediscrimineerd heeft de schoolleiding, in tegenspraak met gangbaar beleid, besloten om aan het verzoek tot overplaatsing tegemoet te komen. Beleid is het pestslachtoffer niet te verplaatsen omdat verplaatsing leidt tot stigmatisering, het pestprobleem niet oplost en pestgedrag erdoor zou worden beloond. In dit geval is de school akkoord gegaan omdat in de andere klas een aantal vriendjes van de zoon zat.

De afdelingsleider verklaart dat de school een pestprotocol kent. Dat is een intern stuk dat nog niet breed bekend is gemaakt. Door het overlijden van enkele leden van de schoolleiding dit schooljaar heeft het vaststellen en introduceren van het protocol vertraging opgelopen. Het is nog niet met het team doorgesproken. De afdelingsleider heeft het pestprotocol dit schooljaar twee keer aan een mentor gegeven.

Het anti-pestbeleid gaat uit van het algemeen geaccepteerde vijf-sporenbeleid (aandacht voor pestslachtoffer, pester, groepsgenoten, team en ouders). Dit beleid is in het onderhavige geval niet helemaal uitgevoerd. Afgesproken was om na 6 weken weer met klaagster te spreken en de indruk was dat het goed ging in de klas.

Met betrekking tot het al dan niet hebben van een pestprotocol merkt het schoolbestuur op dat de school een scholengemeenschap is waarin verschillende scholen (afdelingen) verenigd zijn. De scholen genieten onderwijskundige vrijheid. Zij worden binnen bepaalde kaders geacht op onderwijskundig terrein hun eigen beleid te ontwikkelen. Gezien het grote verschil in onderwijssoort, onderwijsvorm en leerlingenpopulatie vormt 'pestbeleid' een van die beleidskwesties die op decentraal niveau zijn neergelegd. Het gymnasium hanteert een intern pestprotocol. Het schoolbestuur zal de schoolleiding van het gymnasium in overweging geven dit protocol met ingang van schooljaar 2007-2008 op te nemen in de schoolgids.

De klachtenregeling van de school dateert van begin 2003. In 2006 is een internetprotocol vastgesteld. In medio 2006 heeft een door de minister van OCW ingestelde 'Expertgroep klachtenregeling PO/VO' advies uitgebracht over verbetering van de klachtenregeling. De toenmalige minister heeft aangegeven de verdere invulling, uitwerking en besluitvorming te willen overlaten aan het volgende kabinet. In afwachting van deze besluitvorming is het schoolbestuur voornemens een werkgroep klachtenregeling in te stellen, welke tot doel zal hebben de huidige klachtenregeling **waar nodig te actualiseren.**

Overwegingen van de Commissie

De moeder klaagt erover dat de school(leiding) niet adequaat is opgetreden toen bleek dat haar zoon via internet werd gepest en dat de afdelingsleider haar brief hierover niet serieus heeft genomen.

Als niet betwist staat vast dat de afdelingsleider na ontvangst van de brief meteen contact heeft opgenomen met de mentor, die een gesprek met de moeder zou hebben. Hij heeft de kwestie vervolgens gedelegeerd aan de mentor. Geoordeeld moet worden dat deze reactie in zoverre adequaat was, dat hij de kwestie meteen serieus heeft opgepakt. De Commissie is echter van oordeel dat de afdelingsleider er beter op had dienen toe te zien dat de kwestie daarna ook adequaat werd opgelost. Er is niets op tegen de uitvoering van een reactie op een klacht van ouders over te laten aan de mentor, maar controle op die uitvoering mag niet ontbreken.

Uit het overgelegde pestprotocol en uit verklaringen van de afdelingsleider ter zitting leidt de Commissie af dat de school bij pesten werkt volgens het zogeheten 'vijf-sporen-beleid'.

In het onderhavige geval heeft de school evenwel niet, althans niet volledig volgens dit beleid gehandeld.

Weliswaar heeft de mentor een algemeen gesprek met de klas gehad over de site, maar hierbij heeft hij zich beperkt tot de betekenis van de site voor de erop voorkomende docenten. De implicaties van de site voor leerlingen die erop gepest werden heeft hij hierbij niet expliciet aan de orde gesteld. De pesters en de middengroep zijn niet aangesproken op het pesten. Dat de mentor hiermee de op zichzelf sympathieke bedoeling had de zoon uit de wind te houden doet er niet aan af dat jegens de betrokken leerlingen geen maatregelen zijn genomen wegens het internetpesten van de zoon. Ook heeft de school geen individuele hulp en begeleiding aan het slachtoffer geboden. Men concludeerde uit eigen observaties dat het goed ging met de zoon en is er niet bij hem op teruggekomen. Met het uit de lucht raken van de site meende de school voldoende te zijn opgetreden.

Geconcludeerd moet worden dat aan de benadering van deze kwestie ten grondslag lag dat de school de uitlatingen op het internetforum niet als pesten heeft gezien en daarom ook het - nog niet breed in de school gecommuniceerde - pestbeleid niet heeft uitgevoerd. Hiermee heeft de school de situatie niet goed ingeschat. Juist nu er - op zijn minst genomen - een vermoeden heeft bestaan dat de zoon in het verleden al het slachtoffer is geweest van pesten en in een andere klas is geplaatst, had een betere inschatting van de situatie mogen worden verwacht. De afdelingsleider lijkt dit ook te erkennen nu hij ter zitting heeft aangegeven dat als hij had geweten van het zaagselincident, hij het pestprotocol in werking zou hebben gesteld. Al met al moet worden geoordeeld dat de school met deze aanpak haar verantwoordelijkheid voor het bestrijden van de pesterijen niet ten volle heeft genomen.

De Commissie acht de klacht op dit punt dan ook gegrond.

De moeder klaagt er voorts over dat het schoolbestuur er niet voor heeft gezorgd dat er een actuele klachtenregeling, een pestprotocol en maatregelen zijn die het mogelijk maken adequaat op te treden tegen cyberpesten.

De Commissie constateert dat het schoolbestuur een klachtenregeling heeft vastgesteld, die voor het laatst in 2003 is geactualiseerd en bekrachtigd. Het enkele feit dat mogelijk in de klachtenregeling het onderwerp cyberpesten niet wordt benoemd, maakt de klachtenregeling niet gebrekkig of onjuist. Op dit punt is de klacht dan ook ongegrond.

Ook een pestprotocol is op school aanwezig, inclusief de maatregelen die er zijn om in zijn algemeenheid jegens leerlingen op te treden. Geconstateerd moet worden dat dit pestprotocol

pas in 2006 is vastgesteld en nog niet breed in de school (medewerkers, leerlingen en ouders) is gecommuniceerd.

De Commissie stelt vast dat het schoolbestuur een beleid hanteert waarbij de afzonderlijke locaties een grote onderwijskundige beleidsvrijheid hebben. Pestbeleid is zo'n onderwerp waarvan de implementatie en vormgeving aan de schoollocaties wordt overgelaten. Een dergelijke aanpak bergt risico's in zich van onbeheersbaarheid van de aanpak van een en hetzelfde probleem. Hoewel de uiterlijke vormen zouden kunnen verschillen, is niet op voorhand aannemelijk dat pesten op het gymnasium in essentie verschilt van pesten op het vmbo. Men zou op alle schooltypes in essentie dezelfde aanpak kunnen hanteren. De Commissie dient evenwel niet op de stoel van het schoolbestuur plaats te nemen. Zij kan hoogstens wijzen op de risico's van een grote vrijheid van de diverse locaties op dit punt. Wil het schoolbestuur niettemin deze vrijheid aan de locaties laten, dan dient het er nauwlettend op toe te zien dat een aantal zaken op school wel wordt geregeld en geïmplementeerd.

In dit geval is het pestprotocol pas onlangs tot stand gekomen en nog niet locatiebreed geïmplementeerd. Het schoolbestuur heeft aangegeven dat dit mede is veroorzaakt door de onverwachte gebeurtenissen binnen de schoolleiding, die onder andere bij het vaststellen van een pestprotocol tot vertraging hebben geleid.

Hoewel de Commissie begrip heeft voor de moeilijkheden van het schoolbestuur als gevolg van het overlijden van een aantal leden van de schoolleiding, kan zij niet heen om de vaststelling dat het gymnasium ten tijde van deze klacht nog geen geïmplementeerd pestprotocol had. Tegen de achtergrond van het feit dat de aandacht voor pesten op scholen reeds in de negentiger jaren breed aandacht heeft gekregen en vanuit allerlei organisaties ondersteuning is geboden voor de ontwikkeling van pestbeleid, is dit laakbaar. De klacht hierover is dan ook gegrond.

Het oordeel van de Commissie

De klacht, dat de schoolleiding niet adequaat heeft gehandeld inzake het pesten van de zoon, is gegrond.

De tegen het schoolbestuur gerichte klacht is gegrond voor zover deze betrekking heeft op het niet tijdig in werking zijn van het pestprotocol. Voor het overige is de klacht tegen het schoolbestuur ongegrond.

Aanbevelingen van de Commissie

De Commissie beveelt het schoolbestuur aan ervoor zorg te dragen dat:

- het pestprotocol snel wordt geïmplementeerd binnen de locatie, middels in ieder geval voorlichting aan medewerkers, ouders en leerlingen;
- elk signaal dat zou kunnen wijzen in de richting van cyberpesten zeer serieus wordt onderzocht gezien het gegeven dat de afgelopen jaren door een aantal publicaties in de pers en vakliteratuur duidelijk is geworden dat dit een vorm van pesten is die een grote impact kan hebben op jongeren.